

Muovitiekartan yhteistyöverkoston 1. kokous

6.6. 2019 klo 13–15, Hotelli GLO Helsinki

Osallistujat

Leena Ylä-Mononen (YM, pj.), Ilona Lundström (TEM, vara-pj.), Mari Granström (Muoviraati), Sami Nikander (Kemianteollisuus ry), Tiina Höyryläinen (Kuluttajaliitto), Vesa Soini (Suomen Uusiomuovi), Otto Lehtipuu (YTP), Johanna Kohvakka (Muoviraati), Tuuli Kunnas (Rakennusteollisuus), Minna Ojanperä (MTK), Mika Honkanen (TEM), Sari Kauppi (SYKE), Juha-Matti Katajajuuri (Luke), Kaisa Halme (KIVO, Riku Eksymän seuraaja), Pirjo Salminen (MMM), Asta Kuosmanen (Marttaliitto), Anna Soirinsuo (WWF, sijaistaa), Tuulamari Helaja (VTT), Otso Sillanaukee (Muoviraati), Mikko Toiviainen (Muoviraati), Hannu Kiviranta (THL), Maija Rantamäki (Metsäteollisuus), Mikko Paunio (STM), Mikko Somersalmi (RAKLI), Merja Saarnilehto (YM, pääsihteeri), Kristiina Markkanen (Kaskas Media).

1. Kokouksen avaus

Leena Ylä-Mononen avasi kokouksen kiittäen aiemman työryhmän ja verkoston jäsenten työtä, korostaen tiekartan toiminnan jatkumisen tärkeyttä. Verkoston kokoukset on tarkoitus pitää mahdollisimman vapaamuotoisina ja vuorovaikutteisina.

Verkostoon osallistuu aiempaan työryhmään verrattuna muutamia uusia toimijoita: MTK, Kuluttajaliitto, Kemianteollisuus, RT ja RAKLI. Lisäksi Business Finland ja Sitra ovat siirtyneet sihteeristöstä verkoston jäseniksi.

2. Ajankohtaiset asiat

1) Hallitusohjelma

Ohjelma on vahvistettu ja ministerit nimetty. Hallitus nimitettiin virallisesti järjestäytymiskokouksen aikana. Kiertotalous on ohjelmassa vahvasti esillä, tarkoitus on mm. laatia strateginen kiertotalousohjelma. Ohjelmassa mainitaan erikseen muovitiekartan toimeenpano ja sen tarvitsemat resurssit. Lisäksi mainitaan erikseen muovin kierrätyksen tehostaminen. Huomion arvoinen on myös mm. kirjaus kestävän kehityksen verouudistuksesta.

Ilona Lundström kertoi lyhyesti kiertotalouden edistämiseen osoitetuista resursseista. Määräaikaisissa investoinneissa on kaksi kolmen vuoden määrärahakokonaisuutta:

1) Kiertotalouden innovaatio- ja investointituki, 30 miljoonaa euroa / vuosi + 2 M€ määräraha YM:lle ja TEM:ille.

Muovitiekartan toimeenpano on yksi osa sitä, mihin resurssia käytetään. Vielä ei ole instrumenttia, jolla rahaa myönnetään – paljon hallinnollista työtä on edessä. Tarvitaan keino, jolla vauhditetaan investointeja kiertotalouteen niin, että rahoituspohja on kestävä ja toisaalta noudatetaan valtiontukisäännöksiä. Valmisteluun on aikaa syksy 2019, tukiohjelma alkaa 2020 alussa.

2) Miljardiluokan vientiekosysteemien kehittämiseen tarkoitettu tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus Business Finlandin kautta. Kolme vuotta, 2022 asti.

Toimijat määrittellään elokuun budjettiriiheen mennessä. Kesän aikana on tarkoitus käydä keskustelu siitä, mihin aihepiireihin rahaa kohdistetaan. Rahoitus on suunnattu ensisijaisesti yrityksille, mutta koska puhutaan ekosysteemeistä, sitä voidaan suunnata myös tutkimukseen, jos se on osana ekosysteemin toimintaa.

2) EU-puheenjohtajuuskausi

Kiertotalous on heinäkuussa alkavan Suomen pj-kauden yksi isoista teemoista ja aiheena myös EU:n ympäristöministeriöiden epävirallisessa kokouksessa Helsingissä 11.-12.7.2019. Syksyllä järjestetään tutkimuspainotteinen EU-kiertotalouskokous Helsingissä (30.9.-1.10.) ja Biotalouskonferenssi heinäkuun alussa Helsingissä (8.-9.7.).

Tässä yhteydessä huomioitiin myös 3.-5.6. Sitran järjestämä 3. World Circular Economy Forum: täysi Finlandia-talo, mielenkiintoinen ohjelma, muovi isosti esillä.

3. Yhteistyöverkoston työskentelytavat

Merja Saarnilehto kävi läpi verkoston viestinnän ja vuorovaikutuksen keinoja. Viestintä on verkoston toiminnan ytimessä, ja verkoston jäseniä pyydetään osallistumaan siihen aktiivisesti.

Työ verkostossa: Kokouksissa käydään läpi ajankohtaiset asiat ja toimenpiteiden eteneminen, mutta tarkoitus on valita teemoja tuleville tapaamisille. Muoviraati on mukana kokouksissa. Kerran vuodessa järjestetään jatkossakin Muovifoorumi.

- Muovitiekartta.fi-verkkosivu on keskeinen viestintäalusta, jossa seurataan toimenpiteiden etenemistä.
- Ennen verkoston kokouksia lähetetään yksinkertainen Webropol-seurantalomake
- Verkostolta toivotaan uutis- ja juttuvinkkejä
- Verkkosivuille uutiskoosteet tapaamisista.

4. Muovitiekartan toimeenpanon tilanne

- Kevään aikana järjestetty toimenpidekohtaiset työpajat (6 kpl), joiden koosteet käytiin lyhyesti tässä kokouksessa läpi.
- Rakentamisesta ei järjestetty erillistä työpajaa, mutta tapaamisia on ollut muutoin ja työ on käynnissä. YM:ssä on aloittanut uusi rakentamisen muoviteeman projektipäällikkö Päivi Piispa.
- Kansainvälisestä vaikuttamisesta ei myöskään järjestetty erillistä työpajaa, mutta muovit ovat olleet vaikuttamisen agendalla (YK:n ympäristöohjelman kokouksessa, Baselin sopimuksen osapuolikokouksessa, Pohjoismaisessa yhteistyössä).

Keskustelussa tuotiin esille mm. tutkimustiedon tarve erilaisten pakkausmateriaalien ympäristövaikutusten arvioimisen tueksi. Todettiin myös, että maatalouden muovien osalta suurin haaste on lisätä maanviljelijöiden tietämystä muovien lajittelusta, ei niinkään kierrättämisestä. Kemiallinen kierrätys on asia, jossa olisi hyvä olla Suomessakin edelläkävijöitä eli miten ei vaan kierrätetä ja kerätä, vaan miten hiili pysyy kierrossa.

5. Seuraavat vaiheet ja painopisteet: Mihin teemoihin kokousten tulisi keskittyä jatkossa?

- Heikko lenkki on muovin kuluttajan ja jäteastian välissä. Miten saadaan lajitteluaktiivisuutta parannettua? Muovin talteenoton vauhdittaminen.
- Ekosysteemit ja niissä olevien toimijoiden roolit ja vastuut
- Kuluttajakäyttäytyminen, lajitteluohjeistus
- Kemiallinen kierrätys – mitä kaikkea se on? Muuta kuin termolyysiä?
- Miten muovikeskustelu näkyy opetusmateriaaleissa?
- Muovikeskustelussa ja -työssä pyritään kokouksissa liian ylätasolla, miten konkretisoidaan toimenpiteitä? Miten tiekartan konkretia leviäisi muihinkin sidosryhmiin?
- Pakkausmateriaaleista pitäisi saada tiedepohjaisia ratkaisuita, myös esimerkiksi elintarvikepakkausten haitallisista aineista ja toisaalta turvallisuudesta ja terveysvaikutuksista lisäaineiden ja mikrobiologisen säilyvyyden näkökulmasta
- Verkostoissa vaikuttaminen: miten tiekartassa organisoidutaan yhdessä, millaista vaikuttavuutta saadaan aikaan? Iso työ tehdään tiekartan kokouspöydän ulkopuolella varsinaisissa toimeenpanoympäristöissä. Mitä pitää käsitellä yhdessä, jotta varsinainen toimeenpano on tehokasta?
- Uuden hallitusohjelman investointituki ja rahoitus laajemmin ovat verkostolle hyödyllinen aihe

Syksyn kokousten alustava aikataulu:

- Verkoston seuraavat kokoukset: 12.9. klo 9-11 ja 12.12. klo 13-15 Mariankatu 9:n kokoustiloissa
- Sihteeristö kokoontuu erikseen

Muuta:

- Muoviraadin jäsen Johanna Kohvakan ja Liisa Lehtisen kirja Hyvä, paha muovi julkaistaan 6.6.; osa verkoston jäsenistä osallistuu julkaisutilaisuudessa paneeliin. Kirja käännetään englanniksi myöhemmin.
- Baselin sopimuksen muutokset jätteiden kansainvälisistä siirroista: voimaan 2021 alussa. Globaalit siirrot mahdollinen aihe seuraavissa verkoston kokouksissa.
- Digitaalinen työtila muovitiekartan verkostolle työn alla.